

Gemeente
Coevorden

Perspectiefnota 2015

1. Inleiding	5
2. Bestuurlijke agenda	7
3. Financiële ontwikkelingen	11
3.1 Recapitulatie	11
3.2 Actualisatie meerjarenperspectief	12
3.3 Loon- en prijsontwikkelingen	12
3.4 Gemeentelijke inkomsten	13
3.5 Meerjaren investeringsprogramma	14
3.6 Autonome ontwikkelingen	15
4. Takendiscussie	17
5. Gemeentefonds - Meicirculaire 2014	27
6. Risico's	31
6.1 Beleid	31
6.2 Ontwikkeling risicoprofiel	31
7. Bijlagen	33
Overzicht takendiscussie	33
Samenvattende tabellen	36

1. Inleiding

Bezuinigen

Al lange tijd is voor iedereen duidelijk dat de financiële positie van onze gemeente uiterst precair is. Ondanks vorige bezuinigingsronden, laat het meerjarig perspectief grote tekorten zien die vragen om fundamentele heroriëntatie op het gehele takenpakket. Voor 2015 gaat dit om een tekort van € 3,6 miljoen oplopend naar € 6,1 miljoen in 2018.

Hoewel vrijwel alle gemeenten in Nederland het financieel zwaar hebben en, onder andere door de drie decentralisaties in het sociaal domein, met aanzienlijke risico's worden geconfronteerd, is de opgave waarmee onze gemeente wordt geconfronteerd groot en uniek in onze provincie.

De opgave is bekend: veel gemeenten hebben te maken met een of enkele van onderstaande factoren, maar in Coevorden zijn ze allemaal én gelijktijdig aan de orde:

- Een fors negatief financieel meerjarenbeeld voor de periode 2014-2018 waardoor substantieel bezuinigd moet worden;
- Een slechte reservepositie, waardoor de zwaarste klappen niet met eenmalige middelen verzacht of overbrugd kunnen worden;
- Een zeer groot vreemd vermogen met als gevolg een grote jaarlijks te dragen rentelast;
- Een nog steeds relatief omvangrijk en risicovol gemeentelijk grondbedrijf, met grote onzekerheden over de uiteindelijke realisatie van de grondopbrengsten;
- Een bovengemiddeld risicoprofiel voor een gemeente van onze omvang;
- Een nu echt doorzettende bevolkingskrimp, vergrijzing en ontgroening.

En dat alles gecombineerd met de economische crisis en de crisis op de woningmarkt van de afgelopen jaren, de omvangrijke rijksbezuinigen (ook) in het gemeentelijk domein en het feit dat wij ons in Zuidoost-Drenthe in een relatief zwakke sociaaleconomische omgeving bevinden, tekent de omvang en intensiteit van de opgave waar wij nu voor staan.

Gegeven deze situatie is in de vorige bestuursperiode gestart met een takendiscussie. De takendiscussie heeft keuzes en mogelijkheden in beeld gebracht. Daarnaast zijn via een korte maatschappelijke dialoog de prioriteiten van inwoners in beeld gebracht. Dit tezamen is in de laatste vergadering van de gemeenteraad voor de verkiezingen (maart 2014) besproken en gezien als een belangrijke basis om bestuurlijke keuzes te maken.

Na de verkiezingen van afgelopen maart is een nieuw college gevormd. In het coalitieakkoord van 5 april 2014 hebben wij op hoofdlijnen onze uitgangspunten voor een visie op de komende bestuursperiode neergelegd. Deze perspectiefnota is daarvan een eerste weerslag. In de periode na ons aantreden is ons al snel duidelijk geworden hoe immens de financiële opgave is waar wij nu voor staan. Wij gaan samen met de inwoners van onze gemeente aan de slag om de financiële positie van Coevorden de komende tijd structureel op orde te brengen. Dit betekent dat moeilijke en ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt, die consequenties hebben voor inwoners, verenigingen, instellingen en de ambtelijke organisatie. Voorzieningen die soms decennia lang

als het ware vanzelfsprekend op steun vanuit de gemeente konden rekenen, moeten het de komende jaren met aanzienlijk minder doen of zichzelf zonder overheidssteun zien te redden. De komende bestuursperiode doet een zwaar appel op de veerkracht en de zelfredzaamheid van de inwoners van onze gemeente.

Toekomstperspectief

Financiële sanering is echter niet onze enige opdracht en ambitie. En het terugtreden van ons als lokale overheid op een aantal maatschappelijke terreinen wordt niet alléén ingegeven door de bezuinigingsnoodzaak.

In het coalitieakkoord wordt een toekomstperspectief voor onze gemeente geschetst. Dit perspectief vormt de basis voor de manier waarop we de bezuinigingen aanpakken en ervoor willen zorgen dat Coevorden weer een financieel gezonde gemeente wordt.

Coevorden is een gemeente waarin inwoners, bedrijven, instellingen en gemeentebestuur zich er gezamenlijk voor inzetten dat het er goed wonen, werken, leren, spelen en leven is. Het uitgangspunt is dat mensen zoveel mogelijk in staat moeten zijn om zelf te beslissen hoe zij die doelstelling willen behalen.

Om dat te bereiken, worden verantwoordelijkheden in eerste instantie opgepakt door direct betrokkenen. Voor inwoners die niet in staat zijn die verantwoordelijkheid te nemen, is de gemeente vangnet tot het moment dat die inwoners weer in staat zijn om zelf de verantwoordelijkheid te nemen. Waar verschillende belangen elkaar raken en betrokkenen onderling niet tot overeenstemming komen, is het aan de gemeente om keuzes te maken.

Naast de uitvoering van taken die de gemeente op basis van wettelijke verplichtingen, eigen beleid en het vervullen van een vangnetfunctie als de hare beschouwt, speelt de gemeente een stimulerende, verbindende en faciliterende rol.

Dat demografische ontwikkelingen tot 'krimp' leiden, geeft ook ruimte voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen vanuit dorpen en wijken. Bedreigingen zijn daarom ook uitdagingen.

Om dit op de lange termijn te blijven doen is (financiële) continuïteit een essentiële randvoorwaarde. Invulling van noodzakelijke bezuinigingen wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeentebestuur, bedrijven, instellingen en inwoners.

Wij willen verbindend gaan besturen. Dat betekent dat wij ons verder gaan ontwikkelen van bepaler naar facilitator. Daarmee willen wij ruimte bieden voor het zelfregulerend en zelforganiserend vermogen van (groepen) inwoners: minder overheid; meer ruimte voor dorpen, kernen, wijken en inwoners. En: minder vanuit het gemeentehuis in Coevorden; meer in gesprek tussen gemeentebestuur en (groepen) inwoners en ondernemers en meer ruimte voor het eigen initiatief en de eigen kracht van de samenleving. Die meer faciliterende rol willen wij in een open gesprek met (groepen) inwoners, de dorpen en de wijken vorm en inhoud geven.

Wij realiseren ons daarbij dat, gelet op de ernst van de financiële problematiek die wij moeten oplossen, voor de eerste jaren van deze bestuursperiode meer gekenmerkt zullen worden door de bezuinigingsnoodzaak en dat er naar verwachting pas in de tweede helft van deze periode meer ruimte vrijgemaakt kan worden voor het faciliteren van de agenda van de samenleving. Wij moeten helaas wel. Om in de eerste jaren de overdracht en afbouw van taken zorgvuldig te laten verlopen en daarmee de effecten van bezuinigingen zoveel als mogelijk te beperken, zullen we hiertoe ook actief hulp zoeken bij andere overheden. Daarmee is een van de grootste uitdagingen in deze bestuursperiode dan ook voor ons om de balans tussen beide ambities zo goed mogelijk te waarborgen.

2. Bestuurlijke agenda

Zeven uitgangspunten

Het coalitieakkoord 'De verbindende kracht van Coevorden' geeft op hoofdlijnen weer wat wij de komende vier jaar willen bereiken. Inmiddels zijn wij twee maanden verder en hebben wij de uitgangspunten benoemd die centraal staan in deze bestuursperiode. In het derde kwartaal van dit jaar volgt het bestuursprogramma waarin deze uitgangspunten verder worden uitgewerkt.

1. De gemeente moet terug naar haar eigen kerntaken

De gevoerde takendiscussie heeft én een goed overzicht van de nog resterende vrije beleidsruimte van de gemeente én een inspiratievisie 'Samen grenzen verleggen' opgeleverd. Deze documenten vormen, samen met het coalitieakkoord, de basis voor de invullingen van de noodzakelijke bezuinigingen. In hoofdstuk 4 van deze perspectiefnota geven wij aan welke keuzes wij op basis hiervan maken.

2. Verbindend besturen

Wij willen verbindend gaan besturen, ondanks de bezuinigingen. Als gemeentebestuur zijn wij steeds meer ambassadeur van ontwikkelingen en kansen en verbinder van partijen, dan bepaler van wat moet gebeuren. Wij willen daarmee aansluiten bij behoeften van inwoners om zo veel mogelijk invloed te hebben op de eigen leefomgeving. Onze bestuursstijl zal erop gericht zijn om inwoners zo veel mogelijk te betrekken bij het vormgeven van de eigen leefsituatie. Goed luisteren, je kunnen verplaatsen in de ander en helder en transparant besturen horen daarbij.

Wij willen hierbij overigens geen verkeerde verwachtingen wekken. Het uitgangspunt is dat wij in eerste instantie de volledige mogelijkheden op bezuinigingen benutten. Wij moeten wel, gezien onze financiële positie. Dat betekent dat gemeentelijke bijdragen grotendeels of zelfs geheel komen te vervallen. Daar waar nog ruimte is, creëren wij tijd om gezamenlijk te zoeken naar passende oplossingen om de maatschappelijke pijn te verzachten en om betrokkenen en belanghebbenden in staat te stellen meer eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Op de lange termijn ontstaan meer mogelijkheden, ook financieel. Het perspectief is dat we in de jaren die volgen meer financiële ruimte gaan krijgen. Deze financiële ruimte benutten wij voor een vorm van financiering van waaruit initiatieven uit de samenleving en taken en werkzaamheden die de samenleving van de gemeente overneemt, financieel te ondersteunen. Dit betekent een daadwerkelijke herverdeling van verantwoordelijkheden en het zorgt ervoor dat inwoners zelf keuzes kunnen maken.

Verbindend besturen betekent dat we ook iets van de samenleving verwachten. Wij vragen dorpen en wijken om visies te ontwikkelen over de toekomst van die dorpen en wijken en over de rol die alle betrokken partijen kunnen spelen bij het realiseren van die toekomstvisies. Desgewenst krijgen de dorpen en wijken daarbij ondersteuning. De wijk- en dorpsvisies moeten leiden tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda. Ook met bedrijven en instellingen stellen wij een gezamenlijke uitvoeringsagenda op. Doelstelling is een aantrekkelijk ondernemersklimaat en het behouden dan wel scheppen van werkgelegenheid.

Verbindend besturen betekent ook het aangaan van slimme samenwerkingsvormen in de uitvoering. Deze vormen moeten leiden tot lagere kosten. De partners van huidige

samenwerkingsverbanden, onder andere in BOCE-verband (Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen), worden daarbij betrokken.

Deze nieuwe manier van besturen vraagt een andere manier van besluitvorming en werken van onze organisatie (raad, college, management en medewerkers). Zo dagen wij de gemeenteraad uit om in de vernieuwing mee te gaan en haar rol en positie als volksvertegenwoordiging te versterken. Het management moet meer ruimte aan medewerkers geven om in samenwerking met betrokkenen activiteiten te ondernemen. Van medewerkers worden andere competenties gevraagd, vooral als het gaat om communiceren. Het contact met inwoners verloopt laagdrempelig, is gericht op alle betrokkenen bij een onderwerp en er wordt gebruik gemaakt van digitale mogelijkheden. In deze omslag in denken en werken wordt de komende tijd verder geïnvesteerd.

3. Versterking van de eigen kracht van dorpen en wijken

Coevorden staat voor grote opgaven waarbij wij zo veel mogelijk gebruik maken van de kracht, kennis en kunde van de Coevorder samenleving. Gezien alle ontwikkelingen en initiatieven die er al in onze gemeente zijn, hebben wij alle vertrouwen in de eigen kracht van onze samenleving. Ons doel is dat dorpen en wijken zelf hun agenda opstellen en bepalen als het gaat om de eigen leefomgeving en dat verantwoordelijkheden in eerste instantie worden opgepakt door direct betrokkenen.

Overal zullen de gevolgen van de bezuinigingen merkbaar worden, vooral als het gaat om voorzieningen en activiteiten. Wij gaan met dorpen en wijken in gesprek over vragen als: hoe kunnen dorpen en wijken ook in de toekomst hun eigenheid en aantrekkelijkheid behouden? Wat kunnen de inwoners zelf tot stand brengen? En wat verwachten inwoners daarbij van de gemeente?

Wij stimuleren gebiedsgericht werken. Dit houdt in dat dorpen en wijken zelf –gefaciliteerd door ons als lokale overheid– de verantwoordelijkheid voor het in stand houden en het beheer van delen van hun fysieke- en sociale leefomgeving op zich nemen. Het aanbieden van een 'blauwdruk' voor gebiedsgericht werken zou in strijd zijn met ons uitgangspunt, dat wij juist graag samen met de dorpen en wijken het gesprek aan willen gaan over het draagvlak hiervoor en de vormgeving hiervan.

Wij willen graag een open gesprek hierover aangaan met vertegenwoordigers vanuit de dorpen en wijken. Daarbij gelden wat ons betreft vooraf slechts de volgende eerste gedachten:

1. Maatwerk en differentiatie moet mogelijk zijn; niet overal hoeft gebiedsgericht werken en overdracht van taken en bevoegdheden in dezelfde mate en omvang plaats te vinden;
2. Wij willen verkennen welke taken en lokale voorzieningen wij kunnen overdragen. Het gaat om taken en voorzieningen die we ook na de bezuinigingen aanbieden. Denk aan beheer van de openbare ruimte op een minimaal niveau. Dit op vrijwillige basis middels zelfredzaamheid van dorpen en wijken, al dan niet met overheveling van budgetten en zeggenschap.
3. Wij willen dorpen en wijken ondersteunen bij de ontwikkeling van dorps- en wijkvisies, waarin dorpen en wijken aangeven welke verantwoordelijkheid de lokale gemeenschap kan en wil nemen voor de kwaliteit van de eigen leefomgeving en voor het in stand houden van voor het dorp of de wijk essentiële voorzieningen. In deze visies kan de eigen kracht van het gebied tot uitdrukking worden gebracht.
4. Binnen onze beperkte financiële mogelijkheden willen wij de dorpen en wijken –met de visies als basis– ondersteunen bij de realisering van de eigen doelstellingen. Een tweetal specifieke instrumenten staat ons daarbij ter beschikking: een financieringsvorm voor dorps- en wijkontwikkeling (Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken, zie pagina 18), zoals besproken bij het eerste uitgangspunt, én de ondersteuning van gebiedsgericht werken met (arbeids)kracht vanuit de participatiewet.

Vanzelfsprekend behoeven deze globale gedachten nadere uitwerking. Uitwerking die ook samen met betrokkenen en belanghebbende vorm en invulling moet krijgen.

Binnen de smalle marges van het financiële kader, zijn wij er in geslaagd in deze perspectiefnota in de loop van deze bestuursperiode over vier jaar een bedrag van € 1,6 miljoen vrij te maken voor ondersteuning van het gebiedsgericht werken in dorpen en wijken. Wij verwachten dat in de tweede helft van deze bestuursperiode hiervoor meer ruimte ontstaat dan in de jaren 2015 en 2016.

4. Decentralisaties sociaal domein als opgave

Zoals het er nu naar uitziet, zijn gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor het bieden van zorg aan langdurig zieken en ouderen (Wmo 2015), voor het bieden van hulp aan werklozen bij het vinden van een baan (Participatiewet) en voor de jeugdzorg. Inmiddels bereiden wij ons samen met de samenleving voor op de komst van deze decentralisaties.

Gemeenten krijgen straks voor hun nieuwe taken minder geld van de rijksoverheid dan er nu voor beschikbaar is. Deze rijkskortingen kunnen oplopen tot 40 procent van het oorspronkelijke rijksbudget (huishoudelijke hulp). Ons uitgangspunt is dat wij deze nieuwe taken binnen de financiële kaders van de gedecentraliseerde budgetten uitvoeren.

Daarnaast moeten wij bezuinigen op onze bestaande gemeentelijke budgetten gerelateerd aan de decentralisaties. Het gaat daarbij met name om de, bij ongewijzigd beleid sterk oplopende, tekorten op de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de subsidies en bijdragen aan instellingen die op dit moment algemeen toegankelijke voorzieningen bieden.

De subsidiëring van bestaande (welzijns)instellingen verandert sterk. Dit wordt vooral ingezet op activiteiten die dienstbaar zijn aan de (sociale) ondersteuning van (kwetsbare) inwoners, op vroegsignalering van problemen, op activering van inwoners en op het versterken en ondersteunen van de eigen kracht van de samenleving. De kracht van Coevorden wordt bepaald door de mate waarin samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, professionals, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en de gemeente ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, zich betrokken voelen bij inwoners met problemen en hulpvragen en daarop aanspreekbaar zijn.

Zoals bekend is nog veel onzeker rond de decentralisaties. De tweede helft van 2014 staat vooral in het teken van de beleidsmatige invulling van de algemene beleidskaders die inmiddels door de raad zijn vastgesteld. Dit bestaat onder andere uit regelgeving en verordeningen. Ook het inrichten van de ambtelijke organisatie voor de nieuwe taken krijgt prioriteit. Pas in de loop van 2015 wordt duidelijk of ons budgettaire uitgangspunt in de praktijk ook kan worden gerealiseerd. Dit doen we via monitoring en analyse van zowel inhoud als financiën. Tegelijkertijd krijgen de overgangsrechtelijke situaties (o.a. in de jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning) geleidelijk meer gemeentelijke inkleuring en lijn. Dan pas wordt het veranderingsproces daadwerkelijk zichtbaar en kunnen wij op basis van opgedane ervaringen met de uitvoeringen van de decentralisaties een specifieke invulling geven aan de gemeentelijke bezuinigingstaakstelling.

5. Gemeente geen risicodragende partij bij nieuwe, ruimtelijke stadsontwikkelingen

De afgelopen jaren is veel geld en aandacht aan de revitalisering van de binnenstad van de kern Coevorden besteed. Het resultaat daarvan is goed zichtbaar; de binnenstad ziet er veel fraaier en levendiger uit dan tien jaar geleden. Dit levert een aantrekkelijk vestigingsklimaat op en trekt bezoekers en toeristen aan.

De prijs die wij hiervoor hebben moeten betalen was echter ook hoog. Het opknappen van het centrum heeft een substantieel deel van het eigen gemeentelijke vermogen gekost. In het Wensbeeld 2.0. uit 2013 werd reeds aangegeven dat de komende jaren de gemeente niet risicodragend in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de stad wil participeren. Wij onderstrepen, mede door de financiële omstandigheden ingegeven, als nieuw college dit uitgangspunt.

Dat betekent overigens niet dat in het centrum van Coevorden de komende jaren in het geheel niets meer gebeurt. Ruimtelijke ontwikkeling is vaak een zaak van lange adem. Dat betekent dat de komende jaren veranderingen zichtbaar worden waarvan de basis al jaren geleden is gelegd. Bijvoorbeeld in de vorm van (privaatrechtelijke) afspraken tussen ontwikkelaars en gemeente. Verder wordt een aantal ontwikkelingen in en rond het centrum ook mogelijk gemaakt dankzij een substantiële cofinanciering door derden, met name door de provincie Drenthe o.a. via het Regiospecifiek Pakket (RSP). Ook is er maar heel beperkt sprake van gemeentelijke bijdragen die op dit moment nog beïnvloedbaar zijn.

Deze factoren dragen er dan ook aan bij dat de komende tijd blijvend wordt gewerkt aan de afronding en afwikkeling van projecten in het programma centrum, zoals de herinrichting van de singels, de herinrichting van de stationsomgeving en de herontwikkeling van Holwert-Zuid en Holwert-Midden. Voor nieuwe ontwikkelingen (inclusief de eventuele herontwikkeling van de Citadelpunt) geldt dus dat de gemeente zich vooral opstelt als gesprekspartner en ruimtelijk facilitator, maar niet als risicodragende partij.

6. Hulp zoeken bij anderen waar mogelijk

Zoals gezegd heeft Coevorden naar onze stellige overtuiging een exceptioneel zware financiële opgave te verrichten met een hoge maatschappelijke prijs. Wij zijn bereid én in staat die opgave, met steun van de gemeenteraad én niet in de laatste plaats van onze inwoners, te realiseren. Waar mogelijk zetten wij daarbij de samenwerking met en de steun van andere overheden maximaal in. Van regiogemeenten om samen de krachten te bundelen om betere en efficiëntere inhoudelijke programma's te ontwikkelen; van de rijksoverheid om regionale initiatieven ter versterking van onze sociaaleconomische structuur te ondersteunen en van de provincie om ons, zoals zij dat in het recente verleden ook vaak heeft gedaan, ons naar vermogen te helpen bij de realisering van onze opgave.

7. Versterking van onze financiële uitgangspositie

Zoals beschreven is de financiële uitgangspositie van onze gemeente uiterst precair en kwetsbaar. De algemene reserve heeft op 31 december 2013 een omvang van ruim € 200.000 en onze leningenportefeuille beslaat een volume van ruim € 100 miljoen. Gegeven alle risico's is een structureel herstel van het huishoudboekje van de gemeente ook voor de toekomst zeer belangrijk. De komende periode blijven wij uiterst kritisch op onze uitgaven, naast het nemen van bezuinigingen. Daarnaast stellen wij voor om het uitgangspunt te hanteren om positieve resultaten bij de jaarrekening, evenals het in de begroting beschikbare risicobudget van € 1 miljoen, te gebruiken om de algemene reserve aan te vullen en leningen (vreemd vermogen) af te lossen.

3. Financiële ontwikkelingen

3.1 Recapitulatie

	2015	2016	2017	2018
Saldo Programmabegroting 2014-2017	-3.679.000	-4.991.000	-5.927.000	-5.927.000
Actualisatie meerjarenperspectief				
2e Bestuursrapportage 2013	0	0	0	0
Jaarrekening 2013	0	0	0	0
1e Bestuursrapportage 2014:				
Herfstakkoord (decembercirculaire 2013)	231.000	256.000	302.000	302.000
Derving dividend a.g.v. verkoop aandelen Attero	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
Kleine verschillen	-25.000	-20.000	-20.000	-20.000
Individuele Raadsbesluiten 2013/2014	0	0	0	0
Loon- en prijsontwikkelingen				
Loonontwikkeling 2,50% volgens opgave CPB	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Prijsontwikkeling 1,50% volgens opgave CPB	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000
Loon- en prijsontwikkeling voor gesubsidieerde instellingen	-73.000	-73.000	-73.000	-73.000
Gemeentelijke inkomsten				
Gemeentelijke belastingen/leges prijsontwikkeling 1,50% CPB	141.000	141.000	141.000	141.000
Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds:				
1e tranche groot onderhoud gemeentefonds	-107.000	-215.000	-325.000	-325.000
Effecten meicirculaire 2014	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Huren en pachten	20.000	20.000	20.000	20.000
Dividend	0	0	0	0
Meerjaren investeringsprogramma				
Meerjaren investeringsprogramma	162.000	28.000	168.000	93.000
Autonome ontwikkelingen				
Bestandsontwikkeling Wmo hulp bij het huishouden	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Bestandsontwikkeling Wmo vervoer	44.000	44.000	44.000	44.000
Bestandsontwikkeling Leerlingenvervoer	36.000	24.000	8.000	8.000
Saldo Programmabegroting 2015-2018	-3.645.000	-5.181.000	-6.057.000	-6.132.000

3.2 Actualisatie meerjarenperspectief

De basis voor de Perspectiefnota is de Programmabegroting 2014-2017. Deze laat voor de jaarschijven 2015 en volgende jaren een negatief beeld zien van € 3,7 miljoen oplopend naar een bedrag van € 5,9 miljoen. Wij actualiseren het meerjarenperspectief met de structurele financiële consequenties uit de Tweede Bestuursrapportage 2013, de Jaarrekening 2013, de Eerste Bestuursrapportage 2014 en individuele raadsbesluiten uit de tweede helft van 2013 en de eerste helft 2014. Met name het Herfstakkoord zoals verwerkt in de zogenaamde decembercirculaire 2013 heeft een klein positief effect op ons meerjarig beeld.

Nieuw in het meerjarenperspectief is de jaarschijf 2018. Deze is gebaseerd op het jaar 2017.

3.3 Loon- en prijsontwikkelingen

In de loon- en prijsontwikkelingen zijn de zaken meegenomen waar de gemeente geen invloed op heeft. Hierbij worden de indexeringscijfers gebruikt zoals afgegeven door het Centraal Plan Bureau (CPB). De loonontwikkelingen hebben betrekking op de stijging van salarissen en premies. Bij de prijsontwikkelingen gaat het om prijsstijgingen als gevolg van inflatie of prijscompensatie van subsidiepartners als gevolg van loon- en prijsstijgingen binnen hun organisatie.

Loonontwikkelingen

Er is al enige jaren discussie over de loonontwikkeling voor ambtenaren. Begin 2014 hebben de vakbonden een ultimatumbrief gestuurd naar de VNG met daarin diverse eisen waaronder een loonstijging van 5,5% (gebaseerd op een optelling van diverse indexeringen). De VNG heeft laten weten dat het onmogelijk is om akkoord te gaan met een dergelijke loonstijging gezien de huidige financiële druk op de gemeenten en de geplande bezuinigingen. De VNG heeft de vakbonden verzocht terug te keren naar de onderhandelingstafel en te komen met reëlere eisen. Gezien het standpunt van de VNG achten wij het reëel om uit te gaan van de indexering van 2,50% op basis van het CPB. Met inachtneming van mutaties in overige premies en sociale lasten resulteert dit in een uitzet van per saldo € 40.000 ten opzichte van de begroting 2014.

Prijsontwikkelingen

De gemeente wordt deels gecompenseerd voor de prijsontwikkelingen in de markt via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De prijsontwikkelingen worden berekend op basis van het meest recente door het CPB gehanteerde percentage. De prijsstijging bedraagt 1,50%.

Naast de algemene prijsontwikkeling wordt voor de gesubsidieerde instellingen en beheersvergoedingen een ander percentage gehanteerd. Voor de gesubsidieerde instellingen wordt uitgegaan van de 'prijsindex netto materiële consumptie' uit de meicirculaire 2014. Aangezien wij de meicirculaire nog niet hebben verwerkt hanteren wij voorlopig een prijsstijging van 1,50%.

Voor de indexering van beheersvergoedingen wordt uitgegaan van de laatst vastgestelde 'consumentenprijsindex alle huishoudens' over het voorgaande jaar. Op dit moment is nog niet bekend hoe hoog de indexering voor 2014 is, dus gaan we uit van de stijging in 2013, zijnde 2,51%.

De volgende tabellen geven inzicht in de gevraagde middelen ter compensatie van de prijsstijgingen:

Prijscompensatie	2015	2016	2017	2018
Sociaal domein	109.000	109.000	109.000	109.000
Brandstoffen en onderhoud tractie	100.000	100.000	100.000	100.000
Bedrijfsvoering	33.000	33.000	33.000	33.000
Totaal	242.000	242.000	242.000	242.000

Prijscompensatie subsidies	2015	2016	2017	2018
Beheersvergoedingen	17.000	17.000	17.000	17.000
Grotere gesubsidieerde instellingen	47.000	47.000	47.000	47.000
Diverse instellingen	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal	73.000	73.000	73.000	73.000

3.4 Gemeentelijke inkomsten

Belastingen en leges

Conform onze Nota Lokale Heffingen verhogen wij de tarieven jaarlijks met het door het CPB gehanteerde percentage voor prijsontwikkeling. Voor 2015 bedraagt deze 1,50%. Op basis van het onderstaande overzicht nemen wij voor de stijging van de gemeentelijke belastingen en leges een bedrag op van € 141.000.

	Begroting 2014 Jaarschijf 2015	Index 1,50%	Begroting 2015
Onroerende zaakbelastingen	7.150.000	108.000	7.257.000
Forensenbelasting	88.000	1.000	90.000
Toeristenbelasting	1.448.000	22.000	1.470.000
Reclamebelasting	77.000	1.000	78.000
Totaal Belastingen	8.763.000	132.000	8.895.000
Rioolheffing	3.099.000	46.000	3.145.000
Afvalstoffenheffing	4.184.000	63.000	4.247.000
Begraafplaatsrechten	475.000	7.000	482.000
Totaal Heffingen/Rechten	7.758.000	116.000	7.874.000
Bouwvergunningen	651.000	0	651.000
Leges Burgerzaken	490.000	7.000	497.000
Leges overig	125.000	2.000	127.000
Totaal Leges	1.266.000	9.000	1.275.000
Totaal	17.787.000	257.000	18.044.000

De meeropbrengst van € 141.000 resulteert niet in vrije begrotingsruimte. Tegenover een toename van de inkomsten staat een stijging aan de uitgavenkant. Voor de van toepassing zijnde baten en lasten passen wij eenzelfde prijsindex toe van 1,50% voor het jaar 2015.

Voor de riool- en afvalstoffenheffing en de begraafplaatsrechten hanteren wij zogenaamde kostendekkende tarieven. Het volume van de opbrengsten is gelijk aan het volume van de kosten voor de desbetreffende activiteiten. Dit verloopt in principe budgettair neutraal.

Gelet op het economisch klimaat staan onze inkomsten uit leges voor bouwvergunningen nog steeds onder druk. Wij passen de prijsindex toe op de tarieven maar verhogen niet de opbrengst.

Gemeentefonds

Het doel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is dat gemeenten over voldoende middelen beschikken om de publieke taak uit te voeren. De uitkering biedt aan gemeenten de ruimte en de vrijheid om middelen zo efficiënt en doelgericht mogelijk in te zetten. De huidige verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op een systematiek die is ingevoerd in 1997. In 2010 hebben de fondsbeheerders (ministeries van BZK en Financiën) geconstateerd dat de verdeling van de middelen niet meer aansloot op de kosten van de gemeenten. Deze scheefgroei gaf aanleiding tot een vervolgonderzoek. Dit onderzoek heeft ertoe geleid dat een nieuwe verdeling wordt ingevoerd met ingang van 2015. In hoofdstuk 5 (Gemeentefonds – Meicirculaire 2014) gaan wij o.a. in op de gevolgen van de herijking.

Huren en pachten

Jaarlijks indexeren wij onze huren en pachten. Op een volume van ongeveer € 1,3 miljoen resulteert dit in een meeropbrengst van € 20.000.

Dividend

In de Eerste Bestuursrapportage 2014 hebben wij melding gemaakt van een voordeel op de dividenduitkeringen van de verbonden partijen. Door de jaarstukken van deze organisaties loopt de huidige economische situatie als rode draad. Zij durven veelal geen uitspraken te doen over de omzet- winst- en dividendontwikkelingen voor de toekomst. Wij achten het derhalve niet opportuun om de raming op deze post structureel aan te passen.

3.5 Meerjaren investeringsprogramma

Hieronder presenteren wij het volledige meerjaren investeringsprogramma (MIP) voor de komende vier jaren. De opgenomen investeringen zijn noodzakelijk voor de voortzetting van het bestaande beleid en de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het programma is gebaseerd op het huidige meerjarenperspectief. Hierin zijn niet begrepen de actuele ontwikkelingen rondom wet- en regelgeving (bijvoorbeeld onderwijshuisvesting) en de invulling van de takendiscussie. Het MIP zal met de begroting 2015 hierop worden geactualiseerd.

Investerings	2015	2016	2017	2018
Tractie	725.000	656.000	892.000	880.000
Sportaccommodaties	130.000	60.000	30.000	60.000
Bruggen	2.400.000	0	0	0
Rioleringen	7.800.000	1.584.000	2.218.000	636.000
Onderwijshuisvesting	675.000	0	0	0
Totaal	11.730.000	2.300.000	3.140.000	1.576.000
Lasten	2015	2016	2017	2018
Tractie	31.000	-173.000	-209.000	-420.000
Sportaccommodaties	0	-12.000	-18.000	-20.000
Bruggen	0	-168.000	-165.000	-163.000
Rioleringen	0	-481.000	-573.000	-703.000
Onderwijshuisvesting	-60.000	-43.000	-42.000	-42.000
Totaal	-29.000	-877.000	-1.007.000	-1.348.000
Dekking	2015	2016	2017	2018
Tractie	144.000	265.000	344.000	484.000
Sportaccommodaties	0	10.000	10.000	10.000
Bruggen	99.000	209.000	206.000	202.000
Rioleringen	0	481.000	573.000	703.000
Onderwijshuisvesting	60.000	43.000	42.000	42.000
Totaal	303.000	1.008.000	1.175.000	1.441.000
Resultaat	274.000	131.000	168.000	93.000
Stand stelpost	99.000	108.000	211.000	211.000
Aanvullen stelpost	112.000	103.000	0	0
Onderuitputting	162.000	28.000	168.000	93.000

Het resultaat brengen wij ten gunste van de stelpost vervangingsinvesteringen. Deze bedraagt maximaal € 211.000. Indien dit plafond is bereikt valt het surplus vrij en kan worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

3.6 Autonome ontwikkelingen

Wmo hulp bij het huishouden

Wij hebben met de nieuwe aanbesteding van hulp bij het huishouden een grote stap gezet om de kosten te beheersen. In 2013 hebben wij deze voorziening binnen het beschikbare budget kunnen uitvoeren en de taakstelling 'Perspectief vraagt Durf' ingelost. Wij staan voor 2015 wederom voor volumestijgingen en prijsstijgingen bij een dalend budget. Voor 2015 verwachten wij een volumeontwikkeling van 3%. Dit baseren wij op de huishoudenprognoses van de ouderen in onze gemeente. Dit leidt tot een verhoging van de uitgaven van € 100.000.

Wmo vervoer

Wij hebben nieuw beleid ingezet. Uitgangspunt is dat iedereen in principe verantwoordelijk is voor zijn eigen vervoer en voor de daarmee gemoeide kosten. Bij een aanvraag voor een vervoersvoorziening wordt bij de beoordeling meer gekeken naar de vervoersbehoefte en de financiële draagkracht van de aanvrager. Daarnaast wordt gekeken of de aanvrager nog kan reizen met het reguliere openbaar vervoer. Dit leidt

tot een duidelijke afname van het verstrekken van vervoersvoorzieningen. Wij verlagen het budget voor Wmo vervoer structureel met € 44.000.

Leerlingenvervoer

De Wet Passend Onderwijs treedt 1 augustus 2014 in werking en brengt wijzigingen met zich mee in het leerlingenvervoer. Verwacht wordt dat met deze verordening de kosten voor het leerlingenvervoer beheersbaar blijven. Hierbij zetten wij meer in op eigen verantwoordelijkheid (evenals het Wmo-vervoer) en gebruik van openbaar vervoer. Gezien het dalende budget voor leerlingenvervoer, verlagen wij het budget voor het leerlingenvervoer van € 36.000 in 2015 tot € 8.000 in 2018.

4. Takendiscussie

Inleiding

Voor het maken van keuzes is de aan de gemeenteraad aangeboden visie 'Samen grenzen verleggen' de basis geweest. Deze visie gaat uit van een gemeente die zich versterkt op een integrale aanpak van de driehoek economie-onderwijs-zorg. De uitdaging daarbij is om nieuwe verbindingen te organiseren tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, zorgverleners en mensen onderling. Gezamenlijk optreden, betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van bedrijven, maatschappelijke instellingen, andere overheden en inwoners is gewenst en noodzakelijk. In het verlengde hiervan zien wij de bezuinigingsopgave daarom ook als een gezamenlijke opgave. De gemeentelijke taken die ondersteunend zijn aan deze visie zijn de kerntaken die behouden moeten blijven. Aan sommige van die taken moet nog invulling worden gegeven. Bezuinigingen zijn gezocht in die taken die niet primair bijdragen aan deze visie.

Samenvatting

In onderstaande tabel is eerst cijfermatig weergegeven welke bedragen binnen de verschillende domeinen bijdragen aan de bezuinigingen. Verder in dit hoofdstuk wordt per domein beschreven waarom welke keuzes zijn gemaakt. Het totaal aan voorstellen voor bezuinigingen is meer dan uiteindelijk voor de taakstelling van € 6,1 miljoen is benodigd. Het surplus loopt in 2018 op tot een bedrag van € 1.240.000. Hiermee wordt ook financieel ruimte gecreëerd voor een nieuw perspectief voor Coevorden.

Samenvatting	2015	2016	2017	2018
Te realiseren bezuinigingen	-3.679.000	-4.991.000	-5.927.000	-5.927.000
Actualisatie meerjarenperspectief	34.000	-190.000	-130.000	-205.000
Subtotaal	-3.645.000	-5.181.000	-6.057.000	-6.132.000
Sport en Accommodaties	201.000	286.000	335.000	335.000
Kunst en Cultuur	290.000	688.000	1.132.000	1.145.000
Openbare ruimte	1.058.000	759.000	809.000	859.000
Economie, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	85.000	85.000	85.000	85.000
Zorg en Welzijn	554.000	976.000	1.141.000	1.331.000
Onderwijs en Jeugd	455.000	628.000	653.000	653.000
Bestuur en Organisatie	337.000	925.000	1.242.000	1.245.000
Ontwikkeling lokale lastendruk	258.000	838.000	1.331.000	1.482.000
Additionele bezuinigingsmogelijkheden	237.000	237.000	237.000	237.000
Subtotaal	3.475.000	5.422.000	6.965.000	7.372.000
Resultaat	-170.000	241.000	908.000	1.240.000

Een belangrijk deel van het positief resultaat zal worden gestort in een Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken voor co-financiering van projecten en de ondersteuning van gebiedsgericht werken (zie ook pagina 8 en 9). Samen met al beschikbare budgetten zal vanaf 2018 jaarlijks € 750.000 beschikbaar zijn.

Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken	2015	2016	2017	2018
Nu beschikbaar	62.000	62.000	62.000	62.000
Toevoeging surplus takendiscussie	38.000	188.000	438.000	688.000
Gewenst volume Stimuleringsfonds	100.000	250.000	500.000	750.000

In lijn met ons uitgangspunt om de financiële uitgangspositie ook voor de toekomst te versterken en risico's op te vangen, zal het resterende deel worden toegevoegd aan de algemene reserve. Ook het nog beschikbare risicobudget zal hiervoor worden bestemd. Overigens zal in de eerste jaarschijf 2015 nog een bedrag van € 208.000 uit het risicobudget nodig zijn voor een sluitende begroting en de eerste voeding aan het Stimuleringsfonds.

Algemene Reserve	2015	2016	2017	2018
Toevoeging restant surplus takendiscussie	-208.000	53.000	470.000	552.000
Toevoeging risicobudget	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totale toevoeging algemene reserve	792.000	1.053.000	1.470.000	1.552.000

1. Sport & Accommodaties

Sport heeft een belangrijke maatschappelijke waarde, maar beschouwen wij niet langer als een kerntaak van de gemeente. De inzet van de gemeente binnen de sport beperkt zich tot het faciliteren van sportactiviteiten, die onder de doelgroep jeugd bijdraagt aan algemene preventie en volksgezondheid. Deze taak wordt nader ingevuld binnen het sociaal domein en niet langer middels de inzet van bijvoorbeeld buurtsportcoaches.

Binnen dit taakveld gaan wij uit van de eigen kracht en het eigen initiatief van de samenleving. Om tot een evenwichtige verdeling van de bezuinigingen binnen dit taakveld te komen nemen we een aantal uitvoeringsmaatregelen die een bijdrage leveren aan onze financiële opgave. Wij gaan er van uit dat sportvoorzieningen en maatschappelijke accommodaties zonder een gemeentelijke financiële ondersteuning moeten worden geëxploiteerd. Subsidies en bijdragen in de exploitatie en beheer aan sportvoorzieningen en maatschappelijke accommodaties, waaronder de buitenzwembaden, worden waar mogelijk met ingang van 1 januari 2015 beëindigd dan wel afgebouwd. Tarieven voor binnensportaccommodaties worden tot een kostendekkend niveau opgetrokken. Het gemeentelijk onderhoud van sportvoorzieningen en -accommodaties wordt met ingang van 1 januari 2016 beëindigd. Wij vragen meer marktwerking en eigen kracht van het particulier initiatief.

In gevallen van privatisering worden geen nieuwe bijdragen door de gemeente verstrekt en ook bestaande privatiseringsbijdragen worden niet verlengd en waar mogelijk eerder beëindigd dan afgesproken.

Wij realiseren ons dat er binnen dit taakveld sprake is van een grote wijziging in de verantwoordelijkheidsverdeling. Wij hebben daarom, daar waar mogelijk, getracht tijd te creëren, bijvoorbeeld door een afbouwregeling te hanteren, om belanghebbenden en betrokkenen in staat te stellen te kijken op welke passende wijze zij deze verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Om uitvoering te kunnen blijven geven aan onze zorgplicht ten aanzien van bewegingsonderwijs zullen we een aantal bestaande voorzieningen beschikbaar blijven stellen en instandhouden. Ook behoud van zwembad de Swaneburg is het uitgangspunt. Van deze voorziening vragen wij echter ook meer marktwerking en eigen kracht waardoor onze bijdrage in het exploitatietekort vermindert.

1. Sport & Accommodaties

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
1	Binnen- en buitensportaccommodaties	0	0	0	0
2	Privatiseringsbijdragen	0	46.000	46.000	46.000
3	Maatschappelijke accommodaties	68.000	68.000	68.000	68.000
4	Zwembaden	10.000	49.000	98.000	98.000
5	Stimulering jeugdsport	53.000	53.000	53.000	53.000
6	Buurtsportcoaches	70.000	70.000	70.000	70.000
	Totaal	201.000	286.000	335.000	335.000

2. Kunst & Cultuur

Teruggaan naar de gemeentelijke kerntaken betekent voor het domein van kunst en cultuur dat er alleen nog ruimte is voor gemeentelijke bijdragen in het culturele aanbod dat aantoonbaar bijdraagt aan de versterking van de lokale economie en het vestigingsklimaat van bedrijven. Bovendien is regionale samenwerking van groot belang. De culturele regionale infrastructuur staat in de volle breedte onder druk; door samenwerking in de regio moet worden getracht om teruglopende financiële middelen optimaal te benutten.

In lijn met de visie 'Samen grenzen verleggen' betekent dit de beëindiging van de gemeentelijke ondersteuning van het muziekonderwijs en de amateurkunstsector. De subsidiering van CQ zal geleidelijk en volledig worden afgebouwd. Wij kiezen daarnaast voor het centraliseren en het behoud van de culturele functies in de stad Coevorden. Het gaat hierbij om het Stedelijk museum en theater Hofpoort. Vanuit de gedachte dat de bibliotheek (verder) kan worden gecentraliseerd, zal de bestaande subsidie worden afgebouwd tot een bedrag van € 250.000. In overleg met de bibliotheek wordt gezocht naar de meest passende wijze voor een ander bibliotheekwezen in Coevorden. Via de regeling van de Doe-Mee-Pas blijft deelname aan het cultuuraanbod voor jeugdigen uit kwetsbare groepen mogelijk.

De gemeentelijke bijdragen aan culturele activiteiten en evenementen zullen worden beperkt. De subsidieregelingen hiervoor worden in veel gevallen beëindigd dan wel afgebouwd. Van ondernemend Coevorden verwachten wij meer in de vorm van bijdragen aan het instandhouden van de bovengenoemde voorzieningen en evenementen (zoals bijvoorbeeld de Havendagen en het Zuidenveld). De gemeente zal samen met de ondernemers in de stad hiervoor een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid moeten ontwikkelen. In totaal kan hiermee in 2018 een bezuiniging van € 160.000 worden gerealiseerd.

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
7	Subsidies kunsteducatie	13.000	30.000	30.000	30.000
8	Bibliotheekwerk	50.000	250.000	500.000	500.000
9	Kunstzinnige en culturele vorming	150.000	300.000	484.000	484.000
10	Recreatieve en toeristische evenementen	49.000	34.000	34.000	34.000
11	Stimulering recreatie, toerisme, kunst en cultuur	25.000	64.000	64.000	64.000
12	Subsidies amateurkunst	3.000	10.000	20.000	33.000
Totaal		290.000	688.000	1.132.000	1.145.000

3. Openbare ruimte

Het teruggaan naar onze kerntaken leidt tot een andere benadering van de kwaliteit van de openbare ruimte. De gemeente blijft vanzelfsprekend verantwoordelijk voor een minimum onderhoud van het openbaar groen en de gemeentelijke wegen, zodat de veiligheid niet in gevaar komt. Het domein van de openbare ruimte zien wij ook bij uitstek mogelijkheden om op basis van vrijwilligheid een beroep te doen op de zelfredzaamheid van inwoners zelf. Deze bestuursperiode zullen wij hiervoor de mogelijkheden, al dan niet middels overheveling van budgetten, met wijken en dorpen onderzoeken.

Het voorstel is om het gehele beschikbare budget voor wegonderhoud in te zetten voor 2015. Eénmalig uitstel van al het grote wegonderhoud voor de duur van één jaar is acceptabel en creëert in 2015 belangrijke en noodzakelijke financiële ruimte. Voor calamiteiten en onkruidbestrijding op de verharding blijft nog een klein budget beschikbaar.

Structureel zal de helft van het thans beschikbare budget met een omvang van € 350.000 beschikbaar blijven voor wegonderhoud. Dit betekent dat het onderhoudsniveau van de hoofdwegen teruggaat. Daarom worden reguliere inspecties voortgezet om zo tijdig te kunnen ingrijpen bij risicovolle situaties die zich kunnen voordoen. Wanneer het wegennet in de toekomst weer op het huidige niveau dient te worden teruggebracht, is hiervoor extra budget noodzakelijk.

Het huidige onderhoud voor het onderhoud van het openbaar groen zal terug worden gebracht van A/B naar C-niveau. Dit betekent dat een bezuiniging oplopend tot ruim € 500.000 per jaar haalbaar zal zijn. Dit is mogelijk door onder andere het omvormen van randgebieden van gazon naar berm. Het beschikbare niveau van onze tractie zal worden aangepast aan deze nieuwe uitgangssituatie. Tevens worden contracten van derden niet verlengd. Tenslotte worden de mogelijkheden voor de inzet van doelgroepen in het kader van de Participatiewet onderzocht.

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
13	Onderhoud openbare ruimte	361.000	411.000	461.000	511.000
14	Onderhoud wegen	697.000	348.000	348.000	348.000
Totaal		1.058.000	759.000	809.000	859.000

4. Economie, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Vanuit de visie 'Samen grenzen verleggen' ligt de nadruk binnen dit domein op het behoud en bevorderen van werkgelegenheid en een goed vestigingsklimaat voor ondernemers en bedrijven. Het komt ook daarbij aan op (nog meer) samenwerking met het plaatselijke bedrijfsleven en onze partners in de regio. In internationale samenwerking richt de gemeente zich primair op kansen die het kan bieden voor de eigen economische ontwikkeling. De nadruk ligt daarbij op het Duitse grensgebied en op een actief gebruik van Europese structuurfondsen.

De toeristische sector is een belangrijke economische motor voor de gemeente. Een goede toeristische infrastructuur is van groot belang om deze motor op gang te houden. De subsidierelatie met ToReCo en het Recreatieschap Drenthe blijft bestaan, maar is niet vanzelfsprekend. Zoals in de visie geformuleerd verwachten wij nadrukkelijk meer inzet en financiële middelen van de sector zelf met als doel meer evenredigheid in de bijdragen van de sector en overheid. Na overleg met de sector zullen wij met de begroting nadere voorstellen doen voor een reële korting op de subsidie van ToReCo.

De onderwerpen ontwikkelingssamenwerking en millenniumgemeente zijn geen kerntaken van de gemeente. Deze activiteiten en de daarmee gepaard gaande middelen (€ 40.000) worden met ingang van 1 januari 2015 beëindigd.

Ten aanzien van het taakveld Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting worden de inspanningen om de bestaande exploitaties te realiseren voortgezet. Onderdeel hiervan is nog de afweging op welke wijze en door wie deze inspanningen worden geleverd om zodoende de gemeentelijke activiteiten op dit vlak waar mogelijk te kunnen verminderen. De gemeentelijke inzet op het gebied van duurzaamheid wordt met ingang van 1 januari 2015 beëindigd. De middelen voor archeologie & cultuurhistorie, verkeer en bodem worden tot een minimum verlaagd. De inzet van deze middelen vloeit enkel nog voort uit de uitvoering van onze wettelijke taken. In totaal betreft het een bedrag van € 45.000 aan bezuinigingen. De middelen op het gebied van verkeerseducatie en veiligheid worden mede in verband met de relatie met provinciale subsidies (BDU) gehandhaafd.

In het centrum van Coevorden ontwikkelen wij geen nieuwe risicodragende initiatieven. Bestaande projecten worden afgerond. Voor nieuwe ontwikkelingen geldt dat wij gesprekspartner zijn en ruimtelijk facilitator, maar geen risicodragende partij.

4. Economie, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
15	Subsidies ruimtelijke ordening	45.000	45.000	45.000	45.000
16	Millennium en ontwikkelingssamenwerking	40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal		85.000	85.000	85.000	85.000

5. Zorg & Welzijn

Dit taakveld levert een wezenlijke bijdrage aan de pijler zorg van de driehoek economie-onderwijs-zorg en de opgave in het sociaal domein.

De door de regering ingezette decentralisaties van Participatiewet, Jeugdzorg en AWBZ naar de gemeente krijgt in 2014 zijn definitieve bestuurlijke en juridische grondslag. Dit betekent dat gemeenten in 2015 meer verantwoordelijkheden krijgen op dit gebied. Er wordt op de budgetten echter stevig gekort.

Zoals wij al hebben aangegeven in ons uitgangspunt 'Decentralisaties sociaal domein als opgave' heeft deze taakoverheveling ook gevolgen voor de bestaande subsidiëring van (welzijns)instellingen. Wij zetten in op preventieve (welzijns)activiteiten die pro-

blemen voorkomen ofwel erop gericht zijn dat problemen niet ernstiger (en dus vaak ook duurder) worden. Daarbij ligt de opgave in het realiseren van een verschuiving van gebruik van individuele voorzieningen naar algemene voorzieningen. Hier zien wij nadrukkelijk een rol weggelegd voor de zorg- en welzijnsvoorzieningen. De zorg en aandacht voor deze groepen zal echter wel selectiever worden en daarnaast efficiënter, goedkoper en integraler moeten worden georganiseerd.

Dit vraagt om een extra beroep op ons innovatief vermogen om slimme oplossingen te vinden. Hierdoor moet het mogelijk zijn om de huidige uitgaven van de betrokken instellingen, per 2016, met 25% minder budget uit te voeren. Dit naast de kortingen, die door het rijk worden doorgevoerd ten aanzien van de gedecentraliseerde taken. In 2015 heeft dit al consequenties voor het Maatschappelijk Werk Coevorden en Welzijn 2000 middels een bezuinigingstaakstelling van 10% van de gemeentelijke subsidie. Ook worden in 2015 de subsidies aan grote instellingen niet geïndexeerd. En schaffen wij met ingang van 2015 de kleine subsidieregelingen. De ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers wordt betrokken bij de nadere invulling van de drie decentralisaties. Derhalve achten wij het mogelijk om de bestaande subsidieregeling te laten vervallen.

De taakstelling, vanaf 2016 € 237.000, dient te worden gerealiseerd op het thans beschikbare budget voor subsidiëring van alle activiteiten in het sociale domein. Door een integrale benadering van de opgave in het sociaal domein in relatie tot de decentralisaties verwachten we met minder middelen mensen meer hun eigen kracht te kunnen laten benutten (de burger staat centraal), een betere kwaliteit van dienstverlening te bereiken en alleen waar nodig ondersteuning te realiseren. Binnen het transformatieproces zullen wij de nieuwe opgave binnen dit domein nader concretiseren.

Van mensen die daartoe in staat zijn, mag een bijdrage aan de samenleving worden verwacht. Dat geldt zeker ook voor uitkeringsgerechtigden; als arbeidsparticipatie echt niet mogelijk is, dan is de inzet gericht op maatschappelijke participatie. Waar nodig wordt sociale participatie gefaciliteerd en vindt dit waar mogelijk plaats in en ten dienste van de directe leefomgeving.

Het bestaande armoedebeleid wordt beperkt. Concreet betekent dit dat het huidige budget voor de Doe-Mee-Pas wordt verlaagd met € 100.000 per jaar en dat er bezuinigd wordt op de collectieve ziektekostenverzekering.

De rijkskorting op de loonkostensubsidie voor de Wsw zal vanaf 2015 cumulatief worden gedekt door de middelen vanuit het participatiebudget. Dit betekent dat de budgetten voor re-integratie en participatie worden beperkt en gericht moeten worden ingezet. De Emco-groep (c.q. de nieuwe infrastructuur voor de huidige WSW-doelgroep) krijgt om het exploitatietekort te verlagen een taakstelling, welke olopend in 2018 € 267.000 bedraagt. Tegelijk zien wij bij de uitvoeringstaken in de openbare ruimte goede mogelijkheden voor inzet van (nieuwe) doelgroepen in het kader van de uitvoering van de Participatiewet.

5. Zorg & Welzijn

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
17	Subsidies mantelzorg en vrijwilligers	94.000	114.000	114.000	114.000
18	Subsidies maatschappelijke hulp	16.000	16.000	16.000	16.000
19	Subsidies welzijnsactiviteiten	32.000	237.000	237.000	237.000
20	Indexering subsidies	47.000	47.000	47.000	47.000
21	Doe-Mee-Pas	100.000	100.000	100.000	100.000
22	Collectieve ziektekostenverzekering	70.000	70.000	70.000	70.000
23	Rijkskorting loonkostensubsidie t.l.v. participatiebudget	95.000	190.000	285.000	380.000
24	Taakstelling exploitatietekort GR Emco	0	102.000	172.000	267.000
25	Taakmutatie armoede- en schuldenbeleid	100.000	100.000	100.000	100.000
	Totaal	554.000	976.000	1.141.000	1.331.000

6. Onderwijs & Jeugd

In de visie 'Samen grenzen verleggen' wordt onderwijs erkend als het fundament van de driehoek economie-onderwijs-zorg. Juist vanwege die zo belangrijke raakvlakken met economie en werkgelegenheid en het sociale domein zal onze rol verschuiven van toezichthouder naar verbinder tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven en van toezichthouder naar het zoeken van verbindingen met de instellingen als partner in een samenhangend jeugdbeleid.

Het is van belang dat ieder kind gezond en veilig opgroeit en zo zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan het maatschappelijk leven, rekening houdend met zijn/haar ontwikkelingsniveau. Ouders zijn hiervoor de eerst verantwoordelijken. Vanuit onze verantwoordelijkheid en gevoelde zorgplicht om dit mogelijk te maken zetten wij in op het faciliteren van samenwerking rond jeugd(hulp)voorzieningen om de eigen kracht van de ouders/opvoeders en de jeugdigen zelf, hun sociale netwerk en de (algemene) voorzieningen in de leefomgeving van het kind en het gezin te versterken. Samen met deze partijen delen wij een verantwoordelijkheid in het zoeken naar hoe er voor elk kind een veilige en stimulerende opvoedingsomgeving kan worden ontwikkeld. Dit alles krijgt zijn verdere uitwerking binnen de decentralisaties van onder andere de jeugdhulp. Hier zullen we ook nadrukkelijk kijken hoe we slimme verbindingen kunnen maken met functies binnen andere taakvelden.

Ondanks het feit dat onderwijs één van de pijlers binnen de driehoek economie-onderwijs-zorg is, ontkomen wij er niet aan ook binnen dit taakveld bezuinigingen door te voeren. Wij vinden deze in het schrappen van de middelen voor het peuterspeelzaalwerk en voor het sporthalvervoer (per 1 augustus 2015), de impuls gelden versterking peuterspeelzaalwerk en het afkomen van de beschikbare ruimte voor (meer dan wettelijk minimale verplichte) investeringen ten behoeve van onderwijshuisvesting per 1 januari 2015. De opgave voor de komende jaren ligt in het samen met andere partijen kijken naar mogelijkheden om, vooralsnog zonder financiële middelen, door een bundeling van krachten toch te kijken hoe we binnen dit domein kunnen inzetten op het realiseren van integrale kindcentra.

Ook bij wettelijke taken hebben wij noodgedwongen moeten kijken hoe wij hier op een andere wijze uitvoering aan kunnen geven met inachtneming van eerdergenoemde uitgangspunten voor onze bestuursperiode. Ten aanzien van het leerlingenvervoer doen wij dan ook een groter beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de ouder. Zo verwachten wij van ouders die een kind hebben in het leerlingenvervoer, dat zij bereid moeten zijn om hun kind vanaf 10 jaar te laten begeleiden in het openbaar vervoer naar school. Deze wijze van vervoer betekent een besparing op het budget leerlingenvervoer.

Ook onze verantwoordelijkheid voor de veiligheid van speelruimtes brengen wij terug tot het uitvoeren van inspecties. De subsidie aan beheerders van speellocaties zetten we met ingang van 1 januari 2015 stop.

6. Onderwijs & Jeugd

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
26	Peuterspeelzaalwerk	58.000	140.000	140.000	140.000
27	Impulsgelden versterking peuterspeelzaalwerk	110.000	110.000	110.000	110.000
28	Sporthalvervoer onderwijs	67.000	133.000	133.000	133.000
29	Stelpost investeringen onderwijshuisvesting	100.000	100.000	100.000	100.000
30	Leerlingenvervoer	50.000	75.000	100.000	100.000
31	Subsidies speellocaties	70.000	70.000	70.000	70.000
	Totaal	455.000	628.000	653.000	653.000

7. Bestuur & Organisatie

De uitkomsten van de takendiscussie hebben ook belangrijke betekenis voor het bestuur en de organisatie. De gemeente zal een stap terug moeten doen. Deze tendens is enerzijds ingegeven door bezuinigingsopgaven, anderzijds door het besef dat de rol en invloed van de overheid op maatschappelijke kwesties is afgenomen. Een wederkerige verhouding tussen overheid en de samenleving is belangrijk geworden. Meer appel wordt gedaan op zelfredzaamheid en het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf. Dit betekent dat meer samen met inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven wordt gekeken naar wat de beste manier is om taken en werkzaamheden te organiseren.

Dit vraagt van de bestuurlijke focus om actieve betrokkenheid met een naar buiten gerichte positie in de rol van verbinder en ambassadeur. Ook de gemeentelijke organisatie zal in de uitvoering hierbij moeten aansluiten. Over een belangrijk deel van het takenpakket bezien vraagt dit om een andere professionaliteit van de organisatie. De organisatie zal invulling moeten gaan geven aan verschillende en ook andere rollen. In een toenemende mate gaat het dan om vormen van co-creatie, faciliteren, regisseren en uitbesteden.

De belangrijke opgaven voor Coevorden vragen om een aanpak die vaak de gemeentegrenzen overstijgt. Het organiseren van actieve samenwerking met partners in BOCE-verband, Duitsland, provincie Drenthe en gemeente Hardenberg is van groot belang. Dit is zowel een bestuurlijke als een ambtelijke verantwoordelijkheid. Ten aanzien van de gemeentelijke deelname aan de diverse gemeenschappelijke regelingen, zoals de GGD, RUD en de VRD zullen wij, samen met andere deelnemende partners, de mogelijkheden voor een lagere bijdrage bovenop de bestaande bezuinigingstaakstellingen gaan onderzoeken.

Ook moeten het bestuur en de organisatie een bijdrage leveren aan het gezond maken van het huishoudboekje. Daarbij is het ook belangrijk om de grenzen van het mogelijke in acht te nemen. Het niet meer uitvoeren van taken zal naar rato leiden tot een reductie van de formatie. Dit geldt niet alleen voor de formatie die rechtstreeks aan een bepaalde taak is gekoppeld (programmaformatie), maar ook voor de formatie van de overhead en de overige kosten.

Naast de reductie van directe en indirecte formatie die één op één samenhangt met het stopzetten van taken, zal de organisatie invulling geven aan een extra taakstelling. In totaal loopt de bezuinigingstaakstelling voor de organisatie op tot ruim 8% van de loonsom in 2017.

Tenslotte wordt de raad voorgesteld om voor de bestuurskosten ten behoeve van de griffie te verlagen, conform het vastgestelde griffieplan. Daarnaast wordt voorgesteld om het onderzoeksbudget voor de rekenkamer te halveren. De rekenkamer beschikt na deze bezuiniging nog over een onderzoeksbudget van €15.000 naast formatie voor een secretaris/onderzoeker.

7. Bestuur & Organisatie

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
32	Personele kosten programmaformatie	124.000	412.000	429.000	432.000
33	Taakstelling organisatie	150.000	450.000	750.000	750.000
34	Griffie	48.000	48.000	48.000	48.000
35	Rekenkamercommissie	15.000	15.000	15.000	15.000
	Totaal	337.000	925.000	1.242.000	1.245.000

8. Ontwikkeling lokale lastendruk

Naast bezuinigingen op de uitgaven van de gemeente is ook gekeken naar de mogelijkheden tot inkomstenverhoging. Wij hebben onderzoek verricht naar het verhogen van de inkomsten uit lokale heffingen. Hieronder verstaan wij de volgende heffingen: onroerende zaakbelasting, rioolheffing, afvalstoffenheffing, toeristenbelasting, forensenbelasting en reclamebelasting. Als er wordt gesproken over gemiddelde lastendruk voor de burger, doelen wij op onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Met betrekking tot de inkomstenkant gaan wij ervan uit dat de totale gemeentelijke lastendruk met maximaal 2 procent per jaar boven de inflatie stijgt. Door het dalen van de afvalstoffenheffing per 1 juli 2016 wordt de hierdoor vrijkomende ruimte gebruikt om de onroerende zaakbelasting (OZB) extra te verhogen.

Om extra inkomsten te genereren voeren wij per 1 januari aanstaande een vermakelijkhedenretributie in. Dit betekent dat van de grotere dagattracties in onze gemeente een financiële bijdrage per bezoeker zal worden gevraagd. Tevens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het heffen van hondenbelasting vanaf 2016.

8. Ontwikkeling lokale lastendruk

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
36	Hondenbelasting	0	88.000	88.000	88.000
37	Onroerende zaakbelasting	142.000	287.000	434.000	585.000
38	Vermakelijkhedenretributie	116.000	116.000	116.000	116.000
39	Afvalstoffenheffing	0	347.000	693.000	693.000
	Totaal	258.000	838.000	1.331.000	1.482.000

9. Additionele bezuinigingsmogelijkheden

Naast de in fase twee van de takendiscussie geformuleerde zoekvelden hebben wij een drietal additionele bezuinigingsmogelijkheden gevonden. Het bezuinigingsprogramma Perspectief vraagt Durf is afgerond en financieel afgesloten met een surplus. Gelet op de invulling van de takendiscussie is het verantwoord en noodzakelijk om een deel van het centrale budget ten behoeve van het meerjaren investeringsprogramma en vrijvallende verplichtingen in te zetten voor de financiële opgave.

9. Additionele bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
40	Overrealisatie Perspectief vraagt Durf	55.000	55.000	55.000	55.000
41	Vrijvallende verplichtingen	82.000	82.000	82.000	82.000
42	Stelpost investeringen	100.000	100.000	100.000	100.000
	Totaal	237.000	237.000	237.000	237.000

5. Gemeentefonds – Meicirculaire 2014

Inleiding

Wij geven in dit hoofdstuk de meest in het oog springende zaken in de meicirculaire 2014 weer en die gevolgen hebben voor de jaren 2015 en verder. De kortingen die het rijk toepast op met name de beleidsterreinen Wmo huishoudelijke hulp en onderwijshuisvesting zijn voor onze gemeente aanzienlijk. Deze bedragen zijn niet verwerkt in de perspectiefnota en maken eveneens geen onderdeel uit van de takendiscussie. Dit betekent dat wij bij het samenstellen van de begroting 2015 nog een aanvullende inspanning zullen moeten plegen en voor de dekking met nadere voorstellen zullen komen.

Rekenmodel ministerie BZK

Wij maken voor de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds gebruik van een softwarepakket. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) maakt eveneens een berekening per gemeente.

Het ministerie heeft laten weten dat men de aantallen van diverse 'harde' maatstaven vanaf 2015 niet heeft kunnen vullen. Dat komt omdat het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ze nog niet heeft gevalideerd. Toch heeft het ministerie het rekenmodel als service wel gepubliceerd omdat het ook informatie bevat die wel definitief is, zoals uitkeringsfactoren, integratie- en decentralisatie-uitkeringen en diverse maatstafgewichten. Dit betekent dat de berekening van de uitkering, na het bekend worden van de cijfers, nog kan wijzigen.

Algemeen

Deze circulaire wordt aangemerkt als één van de belangrijkste van de afgelopen decennia. Dat komt vooral door de instelling van het deelfonds sociaal domein als gevolg van de 3D-operatie. Het gemeentefonds krijgt daarmee in 2015 de volgende omvang:

• Algemene uitkering	€ 14,931 miljard = 54%
• Deelfonds sociaal domein	€ 10,363 miljard = 38%
• Integratie- en decentralisatie-uitkeringen	€ 2,206 miljard = 8%

Totaal	€ 27,500 miljard

Naast de instelling van het deelfonds is in deze circulaire de eerste tranche van het groot onderhoud aan het verdeelstelsel van het gemeentefonds verwerkt.

Deelfonds sociaal domein

Het deelfonds sociaal domein wordt voor een periode van drie jaar ingesteld (2015 t/m 2017). Het bevat integratie-uitkeringen ten behoeve van de nieuwe Wmo, de Jeugdzorg en de Participatiewet. In het kader van de integrale benadering van de doelgroepen kunnen de gelden ontschot worden ingezet. Terzake geldt een bestedingsplicht aan de taken, ofwel het geld van het deelfonds mag niet worden besteed aan de spreekwoordelijke lantaarnpalen. Bij onderbesteding is reservering mogelijk. Het college verantwoordt horizontaal aan de raad en via de zogenaamde Iv3 aan het ministerie van BZK. Het deelfonds kent een eigen voeding en loopt dus niet mee in de normeringsmethodiek ('samen de trap op, samen de trap af'). Volgens de huidige planning worden de aanwezige gelden in 2018 overgeheveld naar de reguliere maatstaven van de zogenaamde algemene uitkering.

Van de Wmo en de Jeugdzorg waren al eerder voorlopige cijfers per gemeente bekend. Nu dus ook de definitieve. Voor beide integratie-uitkeringen wordt nu nog gewerkt met een verdeelmodel op basis van historische kosten. De objectieve modellen worden van

toepassing met ingang van 2016. Helaas is de verdeling per gemeente van de integratie-uitkering Participatiewet nog niet bekend. Dat wordt voorzien in de maand juni 2014. De Participatiewet kent de onderdelen re-integratie, Wsw en nieuwe groepen participatie. Wij ontvangen voor de onderdelen Wmo en Jeugdzorg in 2015 respectievelijk € 6.267.000 en € 8.270.000.

Kortingen

Wmo

De huidige Wmo (voor met name huishoudelijke hulp) vormt geen onderdeel van het deelfonds. Conform het regeerakkoord wordt met ingang van 2015 een korting toegepast van 40%. In 2014 zitten er nog gelden in opgenomen voor sociale wijkteams en compensatie voor chronisch zieken. Die gelden worden met ingang van 2015 wel overgeheveld naar het deelfonds. De korting voor Coevorden bedraagt € 1.183.000.

Korting € 256 miljoen onderwijshuisvesting

Deze korting vloeit voort uit de motie Buma die een plek heeft gekregen in het regeerakkoord Rutte II. In de meicirculaire 2013 heeft een uitname plaatsgevonden door verlaging van maatstafgewichten. Na de herijking is het cluster Educatie op orde gebracht en is verlaging van het cluster niet meer nodig. Het kabinet kan het geld echter niet missen en daarom wordt de korting omgezet in een generieke korting. Dat wordt vertaald door de verlaging van de maatstafgewichten terug te draaien en te vervangen door een verlaging van de uitkeringsfactor. Dat leidt tot herverdeeleffecten. Gemeenten met relatief veel voortgezet onderwijs krijgen een voordeel, gemeenten met relatief weinig voortgezet onderwijs een nadeel. Het nadeel voor Coevorden is € 509.000 vanaf 2016.

Overheveling buitenonderhoud schoolgebouwen

Dit item staat los van het vorige. De taak voor buitenonderhoud van schoolgebouwen wordt overgeheveld naar de schoolbesturen. Het geld wordt uitgenomen uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen hun onderhoudsplannen schoolgebouwen aanpassen en volstaan met een lagere dotatie aan de reserve. In de vakpers wordt rekening gehouden met interpretatieverschil over de definities. Is renovatie van een dak nu groot onderhoud (ten laste van de schoolbesturen) of is het instandhouding (ten laste van de gemeente)? Jurisprudentie zal duidelijkheid moeten geven. Voor Coevorden betekent dit een nadeel van € 276.000.

Groot onderhoud aan het verdeelstelsel

Het laatste groot onderhoud aan het verdeelstelsel is uitgevoerd in 1997. Er was scheefgroei ontstaan, ofwel de werkelijke kosten aan gemeentelijke taken waren in de loop der tijd anders dan de ijkpunten in het gemeentefonds. Daarnaast moest een oplossing worden gevonden voor definitiewijzigingen in het kader van de Wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met gevolgen voor recreatiewoningen en capaciteit bijzondere woongebouwen. Tot slot was er onvrede omtrent de hoge vaste bedragen van de G4.

Met ingang van 2015 worden de clusters (taakvelden) logischer ingedeeld. Daarnaast is driekwart van de clusters voorzien van nieuwe ijkpunten op basis van kostenoriëntatie. Als gevolg van de groot onderhoudsoperatie wijzigt de omvang van het gemeentefonds niet. Wel worden gelden overgeheveld tussen clusters onderling. Dat leidt bij individuele gemeenten tot herverdeeleffecten. In maart 2014 zijn die voorlopige effecten bekend gemaakt op basis van het kostenniveau 2010. In deze circulaire is het kostenniveau geactualiseerd naar 2013. De tweede tranche van het groot onderhoud vindt plaats met ingang van uitkeringsjaar 2016 wanneer de laatste drie clusters (Werk en Inkomen, Volkshuisvesting en Brandweer) worden geherijkt.

De herverdeeleffecten worden gespreid door middel van een zogenaamde suppletie-uitkering. In tegenstelling tot aanvankelijke berichten duurt deze twee jaar in plaats van drie jaar. Feitelijk dus alleen in 2015 een suppletie van 50%. Coevorden behoort tot de nadeelgemeenten en de herijking kost ons € 438.000.

Accres, nominale compensatie, e.d.

Jaarlijks is de uitkering onderhevig aan wijzigingen als gevolg van bijstellingen van de accresontwikkeling, nominale compensatie, ontwikkeling uitkeringsbasis, hoeveelheidverschillen, aanpassing Woz-tarieven, e.d. Dit leidt per saldo tot de volgende aanpassingen:

2015	€ 225.000
2016	€ 437.000
2017	€ 435.000
2018	€ 461.000

De belangrijkste component hierin is de nominale compensatie (loon- en prijsstijgingen) van € 413.000 oplopend naar € 509.000.

Taakmutaties

E-overheid

De huidige facturen aan gemeenten voor verstrekkingen van gegevens uit het Handelsregister en uit het Kadaster worden vervangen door een vermindering van de algemene uitkering met € 4,3 miljoen. Gebruik van de berichtenbox van MijnOverheid levert gemeenten een besparing op van kosten, bijvoorbeeld van portokosten.

Individuele studietoelage

In het kader van de Participatiewet is de individuele studietoelage geïntroduceerd. Het betreft een nieuwe vorm van aanvullende inkomensondersteuning voor bepaalde groepen studerende. De gemeente toetst in het individuele geval of de student gelet op zijn persoonlijke omstandigheden met voltijdsarbeid niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Andere voorwaarden zijn dat de student minimaal 18 jaar oud is, recht heeft op studiefinanciering of Wtos (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) en geen in aanmerking te nemen vermogen heeft. Gemeenten moeten zelf in een verordening vaststellen hoe hoog de individuele studietoelage is en hoe vaak die wordt verstrekt. In de bedragen is een compensatie begrepen voor uitvoeringskosten.

Uitvoeringskosten Participatiewet

In het kader van de Participatiewet wordt vanaf 2015 de toegang tot de Wajong beperkt. Hierdoor zal de gemeentelijke doelgroep toenemen, omdat mensen met arbeidsvermogen - die bij ongewijzigd beleid onder de (financiële) verantwoordelijkheid van UWV zouden komen - vanaf 2015 onder de Participatiewet gaan vallen. Het kabinet voegt voor de uitvoeringskosten ten behoeve van de genoemde nieuwe doelgroep middelen toe aan de algemene uitkering.

E-boeken

In 2011 is besloten om de inkoop van e-content door bibliotheken te centraliseren. Daarbij hoort ook een uitname uit de algemene uitkering, omdat de lokale bibliotheken deze taak niet meer uit gaan voeren. De uitname zal plaatsvinden per 2015, als de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking treedt.

Gezond in de Stad

In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS) ontvangen gemeenten met wijken/buurten met een relatief hoge achterstandsproblematiek in de periode van 2014 t/m 2017 zogenaamde GIDS-gelden. Gemeenten kiezen op basis van de lokale context en aanwezige problematiek voor hun eigen aanpak. De opzet van het stimuleringsprogramma is te komen tot een samenhangende integrale aanpak van gezondheidsachterstanden op gemeentelijk niveau, die aansluit bij de behoefte van de gemeente.

Waterschapsverkiezingen

Per 1 juli 2014 treedt de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in werking. Dit betekent dat de waterschapsverkiezingen in 2015 tegelijk met de verkiezingen voor

de provinciale staten plaatsvinden. Gemeenten krijgen door de wetwijziging voor het eerst een rol bij het organiseren van de waterschapsverkiezingen. De toevoeging aan de algemene uitkering compenseert gemeenten voor de extra kosten als gevolg van de organisatie van gecombineerde verkiezingen.

Deelfonds sociaal domein	2015	2016	2017	2018
Wmo	6.267.000	6.566.000	6.384.000	6.366.000
Jeugdzorg	8.270.000	8.153.000	7.877.000	7.926.000
Totaal	14.537.000	14.719.000	14.261.000	14.292.000
Kortingen	2015	2016	2017	2018
Wmo (m.n. huishoudelijke hulp)	-1.183.000	-1.183.000	-1.183.000	-1.183.000
Korting € 256 miljoen onderwijshuisvesting	0	-509.000	-508.000	-508.000
Overheveling buitenonderhoud schoolgebouwen	-276.000	-272.000	-269.000	-265.000
Groot onderhoud verdeelstelsel: herijking	-438.000	0	0	0
Groot onderhoud verdeelstelsel: suppletie	219.000	0	0	0
Overige kortingen	-84.000	-15.000	-14.000	-14.000
Subtotaal	-1.762.000	-1.979.000	-1.974.000	-1.970.000
Accres, nominale compensatie, e.d.	2015	2016	2017	2018
Accresontwikkeling	92.000	324.000	323.000	370.000
Nominale compensatie	413.000	439.000	485.000	509.000
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-92.000	-69.000	-116.000	-162.000
Hoeveelheidsverschillen	-38.000	-38.000	-38.000	-37.000
Aanpassing Woz-tarieven	-150.000	-219.000	-219.000	-219.000
Subtotaal	225.000	437.000	435.000	461.000
Taakmutaties	2015	2016	2017	2018
E-overheid	-10.000	-10.000	-9.000	-9.000
Individuele studietoelage	11.000	32.000	49.000	58.000
Uitvoeringskosten Participatiewet	6.000	19.000	32.000	43.000
E-boeken	-17.000	-19.000	-22.000	-25.000
Gezond in de Stad	20.000	20.000	20.000	0
Waterschapsverkiezingen	51.000	0	0	0
Subtotaal	61.000	42.000	70.000	67.000

6. Risico's

6.1 Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen.'

Onze doelstelling is:

- het handhaven van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen dat ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk worden bij niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

6.2 Ontwikkeling risicoprofiel

Gezien het financieel zwaar weer waarin wij verkeren is het nu nog belangrijker dan ooit om risico's goed in beeld te brengen. In de onderstaande tabel worden de risico's van de jaarschijf 2015 uit het jaarverslag 2013 weergegeven. Deze risico's zijn geactualiseerd. Ten opzichte van het jaarverslag zijn een tweetal wijzigingen doorgevoerd in het risicoprofiel, namelijk de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de taken-discussie. Daarnaast verwachten wij nog wijzigingen in het risicoprofiel van het Centrumplan.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling risicoprofiel	Jaarverslag 2013 Jaarschijf 2015			Actualisatie		2015	2016	2017	2018
	Risico max	Kans	Risico	Risico max	Kans	Risico	Risico	Risico	Risico
Onderdeel									
Uitkering gemeentefonds			pm			pm	pm	pm	pm
Uitkering gemeentefonds herijking 2e tranche	540	50%	270	540	50%	n.v.t.	270	270	270
Decentralisaties			pm			pm	pm	pm	pm
Centrumplan	2.000	50%	1.000			1.000	1.000	1.000	1.000
N34 (op- en afritten)	700	25%	175			175	175	175	175
Europark fase 3	4.025	15%	604			604	604	604	604
EMCO-groep	135	50%	68			68	68	68	68
Planschade						pm	pm	pm	pm
Grondexploitaties	30.887	32%	9.826			9.826	9.826	9.826	9.826
Binnenvree	700	50%	350			350	350	350	350
Takendiscussie	6.000	25%	1.500	6.100	10%	365	518	606	613
Totaal	44.987		13.793			12.388	12.811	12.899	12.906

Uitkering gemeentefonds, herijking 2e tranche

Het ministerie van BZK doet in twee tranches een onderzoek naar de verdeling van het gemeentefonds. De structurele positieve en negatieve effecten van de nieuwe verdeel-formules worden afgetopt tot € 15 per inwoner per jaar per tranche. De eerste tranche is structureel verwerkt in de cijfers. De tweede tranche wordt volgend jaar bekendge-maakt. Het maximale risico dat wij lopen bedraagt € 540.000 voor 2016 en verder. Wij nemen dit risico voor 50%, ofwel € 270.000 mee.

Centrumplan

Het Masterplan Centrum Coevorden wordt ontmanteld. De hieronder vallende deelpro-jecten worden heroverwogen. Dit heeft consequenties voor de risico's. Bij de begroting 2015 hebben wij in beeld wat deze consequenties zijn. Vooralsnog hanteren wij het risico zoals is vermeld bij het jaarverslag 2013. Dit houdt in een maximaal risico van € 2 miljoen. Deze nemen wij voor 50% ofwel € 1 miljoen mee.

Takendiscussie

In deze Perspectiefnota hebben wij de benodigde bezuinigingen voor de komende jaren, oplopend tot € 6,1 miljoen, verwerkt. Het risico blijft bestaan dat een aantal bezuinigingsopgaven niet tijdig kan worden ingevuld. Wij schatten de kans hierop niet hoog in en nemen het risico voor 10% mee.

7. Bijlagen

Overzicht Takendiscussie

1. Sport & Accommodaties

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
1	Binnen- en buitensportaccommodaties	0	0	0	0
2	Privatiseringsbijdragen	0	46.000	46.000	46.000
3	Maatschappelijke accommodaties	68.000	68.000	68.000	68.000
4	Zwembaden	10.000	49.000	98.000	98.000
5	Stimulering jeugdsport	53.000	53.000	53.000	53.000
6	Buurtsportcoaches	70.000	70.000	70.000	70.000
	Totaal	201.000	286.000	335.000	335.000

2. Kunst & Cultuur

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
7	Subsidies kunsteducatie	13.000	30.000	30.000	30.000
8	Bibliotheekwerk	50.000	250.000	500.000	500.000
9	Kunstsinnige en culturele vorming	150.000	300.000	484.000	484.000
10	Recreatieve en toeristische evenementen	49.000	34.000	34.000	34.000
11	Stimulering recreatie, toerisme, kunst en cultuur	25.000	64.000	64.000	64.000
12	Subsidies amateurkunst	3.000	10.000	20.000	33.000
	Totaal	290.000	688.000	1.132.000	1.145.000

3. Openbare ruimte

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
13	Onderhoud openbare ruimte	361.000	411.000	461.000	511.000
14	Onderhoud wegen	697.000	348.000	348.000	348.000
	Totaal	1.058.000	759.000	809.000	859.000

4. Economie, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
15	Subsidies ruimtelijke ordening	45.000	45.000	45.000	45.000
16	Millennium en ontwikkelingssamenwerking	40.000	40.000	40.000	40.000
	Totaal	85.000	85.000	85.000	85.000

5. Zorg & Welzijn

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
17	Subsidies mantelzorg en vrijwilligers	94.000	114.000	114.000	114.000
18	Subsidies maatschappelijke hulp	16.000	16.000	16.000	16.000
19	Subsidies welzijnsactiviteiten	32.000	237.000	237.000	237.000
20	Indexering subsidies	47.000	47.000	47.000	47.000
21	Doe-Mee-Pas	100.000	100.000	100.000	100.000
22	Collectieve ziektekostenverzekering	70.000	70.000	70.000	70.000
23	Rijkskorting loonkostensubsidie t.l.v. participatiebudget	95.000	190.000	285.000	380.000
24	Taakstelling exploitatietekort GR Emco	0	102.000	172.000	267.000
25	Taakmutatie armoede- en schuldenbeleid	100.000	100.000	100.000	100.000
	Totaal	554.000	976.000	1.141.000	1.331.000

6. Onderwijs & Jeugd

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
26	Peuterspeelzaalwerk	58.000	140.000	140.000	140.000
27	Impulsgelden versterking peuterspeelzaalwerk	110.000	110.000	110.000	110.000
28	Sporthalvervoer onderwijs	67.000	133.000	133.000	133.000
29	Stelpost investeringen onderwijshuisvesting	100.000	100.000	100.000	100.000
30	Leerlingenvervoer	50.000	75.000	100.000	100.000
31	Subsidies speellocaties	70.000	70.000	70.000	70.000
	Totaal	455.000	628.000	653.000	653.000

7. Bestuur & Organisatie

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
32	Personele kosten programmaformatie	124.000	412.000	429.000	432.000
33	Taakstelling organisatie	150.000	450.000	750.000	750.000
34	Griffie	48.000	48.000	48.000	48.000
35	Rekenkamercommissie	15.000	15.000	15.000	15.000
	Totaal	337.000	925.000	1.242.000	1.245.000

8. Ontwikkeling lokale lastendruk

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
36	Hondenbelasting	0	88.000	88.000	88.000
37	Onroerende zaakbelasting	142.000	287.000	434.000	585.000
38	Vermakelijkhedenretributie	116.000	116.000	116.000	116.000
39	Afvalstoffenheffing	0	347.000	693.000	693.000
	Totaal	258.000	838.000	1.331.000	1.482.000

9. Additionele bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
40	Overrealisatie Perspectief vraagt Durf	55.000	55.000	55.000	55.000
41	Vrijvallende verplichtingen	82.000	82.000	82.000	82.000
42	Stelpost investeringen	100.000	100.000	100.000	100.000
	Totaal	237.000	237.000	237.000	237.000

Samenvattende tabellen

Samenvatting	2015	2016	2017	2018
Te realiseren bezuinigingen	-3.679.000	-4.991.000	-5.927.000	-5.927.000
Actualisatie meerjarenperspectief	34.000	-190.000	-130.000	-205.000
Subtotaal	-3.645.000	-5.181.000	-6.057.000	-6.132.000
Sport en Accommodaties	201.000	286.000	335.000	335.000
Kunst en Cultuur	290.000	688.000	1.132.000	1.145.000
Openbare ruimte	1.058.000	759.000	809.000	859.000
Economie, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	85.000	85.000	85.000	85.000
Zorg en Welzijn	554.000	976.000	1.141.000	1.331.000
Onderwijs en Jeugd	455.000	628.000	653.000	653.000
Bestuur en Organisatie	337.000	925.000	1.242.000	1.245.000
Ontwikkeling lokale lastendruk	258.000	838.000	1.331.000	1.482.000
Additionele bezuinigingsmogelijkheden	237.000	237.000	237.000	237.000
Subtotaal	3.475.000	5.422.000	6.965.000	7.372.000
Resultaat	-170.000	241.000	908.000	1.240.000

Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken	2015	2016	2017	2018
Nu beschikbaar	62.000	62.000	62.000	62.000
Toevoeging surplus takendiscussie	38.000	188.000	438.000	688.000
Gewenst volume Stimuleringsfonds	100.000	250.000	500.000	750.000

Algemene Reserve	2015	2016	2017	2018
Toevoeging restant surplus takendiscussie	-208.000	53.000	470.000	552.000
Toevoeging risicobudget	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totale toevoeging algemene reserve	792.000	1.053.000	1.470.000	1.552.000